

Muzeum Teatru im. Henryka Tomaszewskiego

Oddział Muzeum Miejskiego Wrocławia

29 marca 2017

Patroni medialni:

GAZETA
wyborcza

didaskalia
gazeta teatralna

TOK
Pierwszym
Radio
Informacyjne

TVP 3
WROCLAW

> www.wroclaw.pl

O.pl

e-teatr.pl

idea

Muzeum Teatru im. Henryka Tomaszewskiego (oddział Muzeum Miejskiego Wrocławia) jest pierwszą w Polsce tego typu placówką poświęconą teatrowi, która posiada własną siedzibę w dawnym skrzydle południowym wrocławskiego Pałacu Królewskiego. Głównym celem muzeum jest prezentowanie i promowanie dorobku wrocławskiej sceny teatralnej, uważanej za jedną z najważniejszych w Europie, ze szczególnym naciskiem na przypomnienie postaci jej wybitnego twórcy - Henryka Tomaszewskiego. Idea stworzenia miejsca dokumentującego pracę oraz słynną pasję kolekcjonerską Henryka Tomaszewskiego powstała jeszcze za jego życia zyskując aprobatę Mistrza.

Muzeum opowiadać będzie o całym wrocławskim życiu teatralnym poprzez wystawy stałe i czasowe, rozbudowany i oryginalny program edukacyjny łączący zajęcia teoretyczne z praktycznymi, spotkania, pokazy i warsztaty, które w niekonwencjonalny sposób uchylą rąbka teatralnych tajemnic. Dział Teatru Muzeum Miejskiego Wrocławia pod kierownictwem Małgorzaty Bruder od lat przechowuje artefakty związane z teatrem. Wkrótce jako samodzielna instytucja eksponować je będzie na wystawach stałych i czasowych. Muzeum, w założeniu jego twórców, ma być źródłem informacji i kwerend, propagować metody, idee i techniki związane z teatralnymi profesjami. Jednak przede wszystkim będzie to miejsce, w którym zwiedzającego od wejścia weźmie w posiadanie zaczarowany świat teatru.

Poza prezentacją historii wrocławskiej sceny teatralnej, szczególnie po 1945 roku, jedną z myśli przewodnich tej instytucji jest jej spersonalizowany charakter - opowiada ona historię przez pryzmat konkretnych ludzi i ich pracy. Dlatego w ramach wystawy stałej odtworzono mieszkanie Mistrza **Henryka Tomaszewskiego**, gabinet **profesora Janusza Deglera** z jego obszernym księgozbiorem literatury poświęconej teatrowi oraz atelier fotograficzne **Stefana Arczyńskiego**, niestrudzonego dokumentalisty wrocławskiej sceny teatralnej. Ważnym elementem wystawy stałej jest również Pracownia Paszczodźwięków **dr. Mirosława Oczkosia** - miejsce, w którym goście muzeum zapoznają się ze sposobami pracy głosem.

W muzeum organizowane będą również liczne wystawy czasowe. Na inaugurację działalności Muzeum Teatru zaplanowana została ekspozycja scenografii autorstwa wykładowców i studentów Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Geppert we Wrocławiu.

Twórcy Muzeum Teatru im. Henryka Tomaszewskiego: Małgorzata Bruder, Stefan Kayser, prof. Janusz Degler, dr Mirosław Oczkoś, dr Damian Banasz (projekt scenograficzny)

muzeum spersonalizowane

Mieszkanie Henryka Tomaszewskiego

Henryk Tomaszewski (1919 – 2001) urodził się w Poznaniu w polsko-niemieckiej rodzinie. Swoją edukację artystyczną oraz karierę rozpoczął w Krakowie. W 1948 roku został przyjęty do zespołu baletowego Opery Wrocławskiej, w późniejszych latach był choreografem tej sceny. Zaczął wówczas poszukiwać nowych form twórczej ekspresji z pogranicza sztuki mimu, tańca, burleski: *„Odczuwałem potrzebę szerszej wypowiedzi. Chciałem budować teatr, który porusza współczesnego widza.”* Tak narodził się teatr, który znany jest dziś w najdalszych krańcach świata, stanowi odrębną postać widowiska scenicznego - jedyny w swoim rodzaju teatr pantomimy. Dla swoich uczniów Henryk Tomaszewski był Mistrzem, odkrywał przed nimi nowe artystyczne przestrzenie. Przed publicznością poszerzał dotychczasowe pojmowanie teatru łącząc intelektualne poszukiwania z perfekcyjną sprawnością ciała. Stworzył nie tylko rewolucyjną metodę pracy mimów i tancerzy, ale również wychował pokolenia widzów nieprzyzwyczajonych do tej, prawie nieznannej w Polsce, sztuki. Często mówił *„Pantomima to moje życie”*, ale poza pracą zawodową był znanym kolekcjonerem dzieł sztuki, mebli, porcelany, rzemiosła, sztuki ludowej, przedmiotów codziennego użytku i wyrafinowanych artefaktów, ale przede wszystkim zabawek. Jego wrocławskie mieszkanie w sercu Starego Miasta oraz niewielki dom w Karpaczu wypełniały porcelanowe lalki, zabytkowe szopki, różnego rodzaju figurki i wiele innych pozornie niepasujących do siebie przedmiotów. W tym otoczeniu Henryk Tomaszewski opracowywał scenariusze, które stawały się kanwą spektakli, dobierał oprawę muzyczną, kreślił wizje scenografii. Tak powstawał teatr unikatowy, kreowany wyobraźnią jednego twórcy.

Ta część wystawy stałej zaprojektowana została jeszcze za życia **Stefana Kaysera**, mima WTP i - przez 30 lat - partnera Henryka Tomaszewskiego. Zbudowaną w trzech pomieszczeniach ekspozycję wypełnią przedmioty z legendarnej kolekcji Henryka Tomaszewskiego, w tym jego ukochane lalki oraz kostiumy i rekwizyty pozostałe po przedstawieniach Wrocławskiego Teatru Pantomimy.

Atelier Stefana Arczyńskiego

Swoim wspaniałym dorobkiem artystycznym Stefan Arczyński (ur. 1916 r.) w pełni zasłużył na miano nestora polskiej fotografii. W 1950 roku otworzył atelier fotograficzne w Wrocławiu. Przez wiele lat uwieczniał na fotografiach odbudowę zniszczonego miasta i na nowo odkrywanej śląskiej ziemi oraz ważne wydarzenia z życia jej mieszkańców. Ważną chwilą w życiu zawodowym i prywatnym Stefana Arczyńskiego był dzień, w którym do jego studia fotograficznego wszedł Henryk Tomaszewski, wówczas jeszcze tancerz Opery Wrocławskiej, pytając *„Czy pan robi zdjęcia w ruchu?”* Stefan

Arczyński wspominał po latach, iż był przekonany, że właśnie przysłano kogoś z przedsiębiorstwa „Ruch” z nowym zleceniem. Wtedy przyszły twórca Teatru Pantomimy wykonał w niewielki atelier efektowny piruet, aby zaprezentować o jaki ruch dokładnie chodzi. Tak narodziła się długa artystyczna współpraca, ale przede wszystkim wieloletnia przyjaźń. Przez lata Stefan Arczyński skrupulatnie dokumentował twórczość teatralną Henryka Tomaszewskiego, a także portretował wybitnego mima w sytuacjach prywatnych oraz podczas licznych sesji. Ze swoim aparatem towarzyszył Henrykowi Tomaszewskiemu aż do jego śmierci w 2001 roku.

Zaaranżowane w Muzeum Teatru atelier Stefana Arczyńskiego jest miejscem przeznaczonym na czasowe wystawy fotograficzne poszerzone o multimedia i stanowiska do kwerend oraz prac nad zbiorami fotograficznymi muzeum. Na inaugurację działalności Muzeum w przestrzeni atelier zaprezentowana zostanie wystawa **„Henryk Tomaszewski i jego zespół na fotografiach Stefana Arczyńskiego”**.

Henryk Tomaszewski jako bogini Kali, fot. Stefan Arczyński, 1951 rok

Gabinet prof. Janusza Deglera

Profesor Janusz Degler z Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, znawca sztuki teatralnej oraz twórczości Stanisława Ignacego Witkiewicza przekazał do zbiorów biblioteki Muzeum Miejskiego Wrocławia swój bogaty teatrologiczny księgozbiór. Wraz z piśmiennictwem

zgrupowanym przez Muzeum, zbiór stanowić będzie wyjątkową, specjalistyczną bibliotekę, jedną z największych poświęconych teatrowi w Polsce. Złożą się na nią polskie i obce encyklopedie oraz słowniki teatralne, edycje źródeł, kompendia historii i teorii teatru, syntezy rodzajów teatru, opracowania dotyczące sztuki aktorskiej, scenografii i architektury teatralnej. W zasobie znajdują miejsce także: historia dramatu oraz edycje tekstów dramatów, biografie ludzi teatru, pamiętniki, korespondencja, krytyka teatralna, publikacje dotyczące szkolnictwa teatralnego, organizacji życia teatralnego, festiwali etc. Bibliotekę wzbogacą: almanachy, bibliografie oraz czasopisma teatralne, a także zbiory specjalne jak rekonstrukcje i zapisy przedstawień oraz programy teatralne.

Cały księgozbiór przechowywany będzie i eksponowany, a także udostępniany w Gabinetach prof. Janusza Deglera, części wystawy stałej Muzeum Teatru im. Henryka Tomaszewskiego. Na otwarcie wystawy przygotowana została także wystawa czasowa kolekcji kart pocztowych z widokami europejskich budowli teatralnych. Przez wiele lat pieczołowicie zbierał je prof. Janusz Degler. To szczególne wydarzenie, ponieważ prezentujemy jedną z największych tego typu prywatną kolekcję na świecie.

Pracownia Paszczodźwięków dr. Mirosława Oczkośa

Niewielkie miejsce – stanowisko multimedialne, poświęcone dykcji. Przy specjalnie zaprojektowanym pulpicie będzie można pobawić się łamańcami językowymi, sprawdzić swoją dykcję, posłuchać mistrzów mowy polskiej, a także – dzięki aplikacji - wysłać drogą elektroniczną autorską pocztówkę dźwiękową lub załączyć nagranie na portale społecznościowe. Autorem i opiekunem pracowni jest doktor Mirosław Oczkoś, najlepszy obecnie w Polsce nauczyciel dykcji, aktor, reżyser filmowy i telewizyjny. Absolwent Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi oraz Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Specjalista Public Relations w zakresie wystąpień publicznych, pracy z głosem, autoprezentacji i mowy ciała. Współpracował z wieloma stacjami radiowymi oraz telewizyjnymi. Autor książek dydaktycznych „Abecadło mówienia”, „Sztuka Poprawnej Wymowy, czyli o Bełkotaniu i Faflunieniu”, „Paszczodźwięki. Mały poradnik dla wielkich mówców”.

zaczarowany świat teatru

Kurtyna w górę! Zapraszamy do teatru. Od tego symbolicznego gestu – rozsunięcia kurtyny w drzwiach wejściowych zaczyna się zwiedzanie Muzeum Teatru im. Henryka Tomaszewskiego. W częściach komunikacyjnych budynku elementy scenograficzne wprowadzające zwiedzającego w zaczarowany świat teatru - garderoba teatralna z oryginalną toaletką Igora Przegrodzkiego, baletowe lustro, które pomoże opracować taneczny układ, interaktywne stanowisko inspicjenta, sznurownia, witający gości arlekin, ściany pełne słynnych teatralnych cytatów: „Świat jest teatrem, aktorami ludzie, którzy kolejno wchodzi i znikają” (William Shakespeare), „Jeśli dwóch ludzi rozmawia, a reszta słucha ich rozmowy, to już jest teatr” (Gustaw Holoubek) lub „Krytyk - już samo słowo sugeruje insekta” (Dylan Moran). Klatkę schodową zdobiją plakaty z wrocławskich przedstawień teatralnych.

Sala dydaktyczna na parterze pełni funkcję zarówno sali działań pedagogiczno-warsztatowych jak i miejsca ekspozycyjnego. Muzeum będzie aktywnie działać na polu kultury i edukacji oraz zachęcać wrocławian do aktywnego uczestniczenia w poznawaniu historii wrocławskiego teatru. Sala przystosowana jest do organizowania warsztatów i zajęcia teatralnych szczególnie dla dzieci i młodzieży.

budynek

Ulokowany na placu Wolności, w sąsiedztwie Narodowego Forum Muzyki oraz Opery Wrocławskiej, niewielki budynek to fragment dawnego skrzydła południowego Pałacu Królewskiego. Ta część Pałacu została wzniesiona w duchu florenckiego renesansu w latach 1843 – 1846 według projektu **Friedricha Augusta Stülera**, wkrótce stając się głównym elementem placu Ćwiczeń, zwanego też Zamkowym (obecny plac Wolności). W 1926 roku w Pałacu Królewskim utworzono muzeum, drugie piętro skrzydła południowego mieściło okazałą ekspozycję wnętrz – od baroku do klasycyzmu, instrumentów muzycznych, wyrobów złotniczych, pamiątek po znanych wrocławskich poetach oraz wystawę sztuki secesyjnej. W 1945 roku budynek został zniszczony, jego większą część rozebrano w latach 60. XX wieku, zachowując jedynie niewielki fragment dawnego skrzydła południowego. Przez wiele lat mieściły się w nim magazyny Muzeum Archeologicznego. W latach 2014 – 2016 obiekt przeszedł gruntowny remont i został przystosowany na potrzeby Muzeum Teatru im. Henryka Tomaszewskiego. W 2016 roku przed wejściem do budynku odsłonięto rzeźbę Głowa Orfeusza według projektu Wrocławskiego rzeźbiarza **Theodora von Gosena** (1873 – 1943).

Muzeum Teatru im. Henryka Tomaszewskiego

Pałac Królewski – skrzydło południowe

pl. Wolności 7a

50 – 071 Wrocław

muzeum@mmw.pl

tel. 71 347 16 90

Muzeum czynne będzie od środy do piątku w godz. 10.00 – 18.00, od soboty do niedzieli w godz. 10.00 do 18.00

Wstęp na wystawy stałe będzie bezpłatny